Lenkowicz Józef: Uwiadomienie w Krakowie d. 27 kwietnia 1820.

UWIADOMIENIE

Żądza zachowania pomyślnego zdrowia, równie iak odzyskania nadweręzonego, wrodzona iest każdemu człowiekowi; wszelkie zaś cierpienie, w tedy naydotkliwiey dręczy, gdy przekonanie wewnętrzne o zaniedbanie ostrożności potrzebnych, lub za opuszczone od lekarskiey nauki podanych środków, strofuie nas, zwiększaiąc, w nieiaki sposób, prawdziwe dolegliwości, umysłowem cierpieniem.

Z pomiędzy szczególnych iawień, wstanie zdrowia z gwałtownością i cierpieniem wykonywaiących się, żadne nie znayduie się tak ważne, iak iest dzieło rodzenia.

Lubo mądrość przedwieczna zadziwiaiące to dzieło tak urządziła, iż osoby stósownie do praw natury żyiące, rzadko potrzebuią dla dopełnienia onego sztuczney pomocy; wszakże przy dzisieyszych zwyczaiach i nałogach naszych, przy tem powszechnem oddaleniu się od pierwotney przyrodzenia prostoty, pomoc sztuki częstokroć staie się nieodbicie potrzebną.

Kto kolwiek zna siły i bieg natury w niezawikłanych złemi przypadłościami połogach, łatwo postrzega, że sztuka mało w nich działać powinna: wszakże, nikt z rostropnych nie wniesie z tego, że przytomność świałłego i doświadczonego Akuszera, staie się przy naturalnym porodzie oboiętną. - Owszem należy uważać za istotnie potrzebną; ieżeli nie dla tego, żeby czynnym był w dawaniu pomocy, tedy dla tego staie się przytomność iego arcy pożyteczną, zwłaszcza przy pierwszym połogu, ażeby nie wczesne, a tym samem szkodliwe działania, które niewyrachowane częstokroć szkody rodzącym przynoszą, wstrzymać i przeszkodzić.

Przytomność Akuszera i złego względu iest pożyteczna, ponieważ

znaiąc on dokładniey bieg naturalnych i przeciw naturalnych porodów, iest w stanie rozeznania onych, a więc przewiduiąc pożądany bieg natury, zapewnia o tym rodzącą i tym spokoyność iey umysłu zachowuie: a zatem płonne odwracaiąc usiłowania, staie się istotnie pożytecznym i zapewnia życie, zdrowie i dalszą pomyślność, równie Matki iak iey płodu; owszem gruntuie niekiedy swą przytomnością przyszłe całego rodzeństwa szczęscie. W przeciwnym zdarzeniu, nie zastraszaiąc nikogo, (co się niekiedy przydarza z natury nadto trwożliwym Akuszerkom) wcześnie zapobiega złemu, roztrópnem środków zbawienney sztuki użyciem, pamiętaiąc na to prawdziwie mądre prawidło: aby nayprzód *nie szkodzić* potem żeby *pomagać i ratować.*

Upewniony o dobrym stanie rzeczy, wypogodzonem cieszy cierpiącą czołem; usuwa na bok uciążliwe, bez żadnego celu działania, które na udręczenie rodzących, zostały nadto powszechnie zaprowadzone do sztuki położniczey; a co boleśnieysza, że będąc od niedoyźrałych zalecone Autorów, z uroień, uczonych na pozór marzeń, lub z działań na fantomach utworzone, noszą cechę prawideł i przepisów sztuki; a tak praktykuiących w taki sposób, usprawiedliwiaią poniekąd.

Tysiącznemi głebokiego Filozofa przezornością powtórzonemi doświadczeniami, w szkole samey, że tak rzekę natury wycwiczony ieden z nayoświeceńszych wieku naszego Akuszerów, przeświadczony o niedorzeczności niektórych reguł sztuki w Autorach niższego rzędu umieszczonych, sprawiedliwie twierdzi, że na sto, o sztuce położniczey piszących, zaledwo na iednego natrafić można prawdziwie oświeconego i zdatnego Akuszera.

Rodzenie, ta krytyczna życia płci piękney Epoka, lubo nie powinna bydź uważana iako stan chorowity, statecznie iednakże postrzega się w oney nadzwyczayna czułość, skutek wygórowaney systematu nerwowego czynności, robiąca ciężarnych zbyt tkliwemi na wszelkie wpływy umysłowe władzy rażące; i tak naymnieysze znagła stuknienie, szelest i zgiełk nieprzewidziany, owszem iedno słówko niedomówione, lub nie wcześnie wymówione, nie tylko smutek, ale nawet radość zbyteczną wzniecić mogące, czsętokroć równie ciężarney, iak połogowey staią się przyczyną długich, bolesnych, a niekiedy i niebespiecznych cierpień.

Dla ustrzeżenia się więc takowego wpływu, osoby o swą pomyśl-

ność dbałe i zdrowie, do miast zwykle się udaią, dla odbycia połogu, a to dla tem pewnieyszego zabespieczenia sobie, w razie potrzeby, prędszey i zupełnieyszey pomocy, która tem zbawienniey szą dla rodzącey i iey płodu stanie się, im gruntowniey, w szkole doświadczenia, na filozoficznem praw natury postrzeganiu zagruntowaney, sam Akuszer uformowany będzie.

Uchylanie sie na czas od domowych okoliczności, tyle na umysły naygruntownieyszą zahartowane Filozofiią szkodliwego wpływu maiących, iest zaiste arcy pożyteczne dla cieżarnych; tym albowiem sposobem podwaiaia swe bespieczeństwo, gruntuiąc prawo do tem pewnieyszey nadziei zachowania sie przy pomyślnem na przyszłość zdrowiu, które raz nadweręzone, zwłaszcza przy pierwszych porodach, z trudnością się na potem daie odzyskać.

Po tym wstepie na to iedynie wyłożanym, aby zwrócić uwagę troskliwych o szczęście i pomyślność swych Córek Rodziców, czułych i kochaiacych swe żony meżów, dbałych o własne swe dobro cieżarnych, ma honor uwiadomić Publiczność niżey podpisany, iż będac professorem Chirurgii i Akuszeryi praktyczney w Uniwersytecie Krakowskim, zamierzył dla dogodności dostoynych rodowitością osób przyimować do siebie na połogi, z zaręczeniem nayprzyzwoitszych wygód, stósownie do żądania przybywaiacych (podług poprzedniczo zrobić się maiącey umowy) z tem zastrzeżeniem, iż osoba życząca mieć przy sobie w momencie porodu, znana i swem zaufaniem zaszczyconą Akuszerkę lub Doktora, będzie mogła Ich wezwać do siebie podług upodobania.

Damy smakuiące w Lekturze, lubiące muzykę lub piękne sztuki, przybywaiac wcześnie przed połogiem, znaydą wszelką łatwość użycia chwil swoich przyiemnie i pożytecznie.

Życzące zostawić dziecię na mamkach, znaydą i w tem dogodność, i mogą bydź pewnemi naytroskliwszey około niemowląt pieczołowitości.

Gdyby osoba iaka zbiegiem okoliczności zmuszona, żądała zachować incognito, to będzie dochowanem, ugruntowawszy na ostrożnościach zapewniaiących bespieczeństwo tak przybywaiącey osoby, iakoteż przyimuiącego.

Ofiarowana płci piękney gotowość służenia w tey tak ważney okoliczności, że miłe przyiętą zostanie od światłey Publiczności, podpisany nie płonną ma nadzieię.

W Krakowię dnia 27 Kwietnia 1820 roku.

Syxtus Lewkowicz
Medycyny i Chirurgii Doktor, Chirurgii Praktyczney i Akuszeryi w Uniwersytecię Krakowskim Professor, S. Anny 3ciey Klassy i Legii honorowey Kawaler, wielu Towarzystw Uczonych Korrespondent.